

Biståndskritik på allvar

Det behövs mer kritik och ifrågasättande också från utvecklingsbiståndets anhängare. Annars urholkas solidariteten.

Svenskt bistånd till internationellt utvecklingssamarbete har aldrig varit så stort och enligt internationella bedömare så bra som i år. Det har kanske aldrig haft en mer entusiastisk ansvarig minister. Men det har kanske aldrig heller varit lika omstritt som nu.

Snart sjunker också biståndet. Enprocentsmålet gäller och eftersom svensk bruttonationalinkomst krymper till följd av den ekonomiska krisen, sänks biståndsanslaget automatiskt. För just det får regeringen faktiskt ingen kritik.

Som framgår av nyhetsreportage i denna Sändare värnar biståndets tillskyndare om enprocentsmålet. De ser — förmodligen med rätta — enprocentskonstruktionen som ett hinder för att biståndet skulle betraktas som vilken budgetpost som helst. Då får man leva med att biståndet kan gå ned vid enstaka tillfällen. Biståndsaktivisternas kritik mot regeringen går i stället ut på att biståndsbegreppet urholkats och att regeringen använder biståndsmedel till mycket som de själva inte betraktar som bistånd — skuldavskrivningar, flyktingmottagning och snart kanske säkerhetsbistånd, det vill säga militära fredsbevarande insatser

I pengar har utvecklingsbiståndet de senaste tio åren fördubblats till följd av kraften i enprocentsmålets automatik. Detta har bara varit politiskt och praktiskt möjligt genom att biståndet kommit att omfatta så mycket mer än vad folk traditionellt trott att ”u-hjälp” är: bistånd till hälsovård, skolor och infrastruktur i fattiga länder i tredje världen. De riktigt stora förändringarna är att stöd till ekonomisk och social omvandling i Central- och Östeuropa efter kommunistregimernas fall utgör en mycket stor andel av biståndet. Uppbyggnad av rättssystem, demokratiutveckling och insatser för mänskliga rättigheter har blivit central biståndsverksamhet.

Enprocentsbiståndets vanligaste kritiker och direkta motståndare, inklusive biståndsminister Gunilla Carlssons eget parti, lyfter fram korruptionen bland biståndsmottagare, det bidragsberoende bistånd anses skapa och biståndets oförmåga att bidra till snabb ekonomisk tillväxt. De har rätt i att alltför mycket biståndspengar — på samma sätt som alltför stora råvaruinkomster — kan motverka sitt syfte och inte självklart ger resurser till social och ekonomisk utveckling. De länder framför allt i Asien som haft snabbast tillväxt och där fattigdomen minskat mest de senaste årtiondena har inte varit stora mottagare av offentligt bistånd.

Det vore värdefullt om vi biståndsvänner litet oftare tog det mer grundläggande ifrågasättandet av biståndet på allvar. Vi kan inte bara leva på ett moraliskt övertag i att det är självklart att bistå de fattiga. Vi måste erkänna att bistånd innebär svåra målkonflikter och sällan ger omedelbar utveckling. Bistånd handlar om att göra omedelbara nöd- och

katastrofinsatser, att bygga institutioner som ger förutsättningar för ekonomisk tillväxt och att skapa långsiktig samhörighet, inte minst genom frivilligorganisationer. Om vi lämnar kritikens fält fritt för biståndets motståndare, kan snabbt hela solidaritetstanken gå förlorad.

ANDERS MELLBOURN

Spola kröken på läktarplats

Många av oss måste tillstå att vi är sportfånar. Men vi måste erkänna att idrottsrörelsens fostrande betydelse ofta är överdriven. Dubbelmoral i fråga om både pengar och alkohol tillhör vanligheterna.

Sporten har alltid haft ett dåligt förhållande till spriten. Vinnarlagens champagneflaskor skummar på innerplan medan brännvinsdoften spridit sig på åskådarplats. På spelartröjor har budskapen om att spola kröken växlat med ölbolagsreklam.

Det är då inte förvånande — men likafullt upprörande — att de nya idrottsarenor som bland annat byggts för att skapa en lugnare stämning på läktarna och motverka huliganism säljer öl och till och med sprit till åskådare under matcher. Enligt Svenska Dagbladet (5/10) får man nöja sig med lättöl bara på tre av allsvenskans (minsta) arenor.

Det borde vara självklart att vänta med både champagnen och ölen till efter matchen. Och helst längre.

Köpenhamn inget för USA

Att ingen kunde tala om för president Obama att han inte kunde fixa ett OS till sin hemstad Chicago med ett fyrtimmarsbesök i Köpenhamn, är en gåta. Hela försöket gav mest uttryck för den supermaktsarrogans, som vi trodde att Barack Obama varit ute efter att röja undan. Att Rio de Janeiro får OS återspeglar nästan övertydligt de nya maktförhållandena i världen. Det var inte i första hand Sydamerika som till slut fick ett OS utan för tredje gången detta århundrade ett av de nya ekonomiska maktcentra (ett av bric-länderna), nu Brasilien, som blev OS-värd.

Direkt oroande för hela världen är att USA inte heller verkar kunna leverera något ordentligt inför nästa Köpenhamnsmöte, klimatmötet i december. Kongressen i Washington är lika svårflirtad för presidenten som olympiska kommittén. Och även om maktförhållandena i världen förändras, krävs ledarskap från USA för att vi ska kunna sjunga ”wonderful Copenhagen” till jul.

Sändaren. Ledare nr 18 2009

Studentliv behöver studentrörelse

När studenter mår och lever som alla andra unga, hamnar särskilda studentrörelser vid sidan om. Men studentårens kritiska frågor måste få ställas.

Egentligen är det inget särskilt med att vara student. Nästan hälften av en årskull studerar i dag på universitet eller högskola. Livet som student skiljer sig inte nämnvärt från livet som ung i allmänhet. Studenter mår som folk mår mest, berättar vi (s 14) i detta nummer av Sändaren.

Det skulle alltså inte längre vara något vare sig dramatiskt eller romantiskt med student-livet. Studenter är inte längre någon elit i samhället som under några avgörande år i livet kan ta sig friheter och pröva möjligheter utöver det vanliga. Från jämlikhetsperspektiv är detta naturligtvis en framgång.

Att studenter inte mår annorlunda än andra ungdomar behöver inte betyda att de alltid mår bra. Vi vet att tonårstiden, särskilt för flickor, blivit allt mer pressande i ett kors-tryck av prestationskrav av skilda slag. Och när studietiden blir längre, blir också tonårstiden längre. För den som inte lockas av studier eller misslyckas med studierna hotar arbetslöshet. Är du ung man med utomeuropeisk bakgrund är framtidsmöjligheterna skrämmande små.

Men vare sig du är student eller inte innebär åren kring och efter 20 fortfarande en oundviklig omställning i livet. Du blir myndig, får rösta, måste ta ansvar för din ekonomi, flyttar hemifrån och finner nya sammanhang i livet. Det är en tid för nyskapande och kreativitet.

För dem som tillhör organisationer eller kyrkor väntar ofta ifrågasättande och uppbrott från tidigare självklara strukturer. Det är inte givet att söka sig till SMU eller baptistkyrkan på den ort dit du flyttar som student. Det är problematiskt för kyrkorna men inte sällan en lättnad för den enskilde. Efter några verksamhetsintensiva ungdomsår är det inte orimligt att pröva något annat eller bara ta en paus.

Tidigare fanns utöver alla andra studentföreningar en kristen studentrörelse som i goda stunder kunde erbjuda det bästa av både den gamla och nya världen — ett band tillbaka men samtidigt en plats för omprövning, fördjupade tankar och nya engagemang. För somliga blev den ett steg på vägen bort från kristen tro och församling, för fler ett skyddsnät för att få ihop barnatro och gamla sammanhang med kritiska studier och vuxenliv och så gå vidare i fördjupad tro och beredskap att ta ansvar i kyrka och församling. Studentrörelsen var framför allt en — ibland genial, ibland galen — kristen idéverkstad. Utan den kritiska reflektionen, idéerna och engagemanget i studentrörelsen hade kyrkor och församlingar stelnat i utvecklingen.

I och med studentlivets normalisering har alla studentrörelser marginaliserats. I de samfund som nu söker en gemensam framtid måste den gemensamma ungdomsrörelsen Equmenia ta studentrörelsernas gamla ansvar. Under sina första år har Equmenia föryngrats och i mycket blivit en tonårsrörelse. Det är glädjande. Men nu krävs att Equmenia också vågar bli en rörelse i studentgenerationen för en vidare, både solidarisk och ifrågasättande, gemenskap, för kritisk diskussion och för teologisk fördjupning.

ANDERS MELLBOURN

Ekumeniska steg skapar historia

Att baptister och folkkyrkliga lutheraner nu fått fram en samarbetsöverenskommelse som Svenska kyrkans och Baptistsamfundets ledningar och församlingar nästa år ska ta ställning till är i sanning historiskt.

I det förslag som en partssammansatt arbetsgrupp tagit fram betonas det gemensamma arvet i europeisk reformatorisk tro från 1500- och 1600-talen. Man bör då minnas att detta gemensamma arv inte minst är fullt av djupa och blodiga motsättningar mellan maktens lutherska statskyrkor och oppositionella, frihetskrävande anabaptister.

Försoningen mellan baptister och lutheraner i Sverige sker samtidigt som de tre folkrörelsesamfundet blivit klara med arbetsordningen för det gemensamma framtidsbygget.

1 januari 2012 nämns nu öppet som processens mål och den nya kyrkans startpunkt. Vi gläder oss.

Kyrkans val inom felmarginalen

Det som händer i Svenska kyrkan, händer inte i val. Allt väsentligt blir som förr efter söndagens val.

Valdeltagandet var i stort sett oförändrat. Sverigedemokraterna ökade men fick inte heller i kyrkan något genombrott bland väljarna. Socialdemokraterna blir oförändrat starka och störst, de borgerliga partierna försvagas något — men med tanke på den debatt om partipolitiseringsen som föregått valet oväntat litet — till förmån för de partipolitiskt obundna grupperna. Framgången för mer konservativa Frimodig kyrka uppvägs till en del av fördubblat väljarstöd för miljöpartiet de gröna. Klimatåret engagerar kristna och kyrkorna. Bakom framgången för Frimodig kyrka står förmodligen till en del en liten ökning i valdeltagandet av dubbelanslutna, mer konservativa frikyrkliga väljare. Varken de som hoppas på eller de som fruktar framtida vägval i Svenska kyrkan kan finna vägledning i valresultatet.